

IV.

Putovní výstava

PUTOVNÍ VÝSTAVA

Putovní výstava je součástí metodického setu Udržitelný rozvoj a stejně jako celý set je určena pro žáky 8. a 9. tříd základní školy a studentům středních škol. Výstavu tvoří sedm mobilních velkoplošných plakátů včetně rollupu (rozměry jednoho plakátu jsou cca 80 x 200 cm). Výstava kromě zamýšlení nad tématem udržitelný rozvoj také nabízí otázky týkající se globálních problémů, které s udržitelným rozvojem úzce souvisejí. Výstava je určena k prezentaci na základních a středních školách v celé České republice a je možné si ji na školu zapůjčit v české nebo anglické verzi.

Přehled témat jednotlivých plakátů:

Česká verze

Globální problémy I.
Globální problémy II.
Chudí a bohatí
Udržitelný rozvoj
Udržitelný rozvoj – ekonomické aspekty
Udržitelný rozvoj – technologické aspekty
Prosazování udržitelného rozvoje

Anglická verze

Global Problems I
Global Problems II
The Poor and the Rich
Sustainable Development
Sustainable Development – Economic Aspects
Sustainable Development – Technological Aspects
Promoting Sustainable Development

Výstava a doprovodný text k výstavě pro pedagogy, který naleznete ve složce a na DVD 1, byly připraveny podle knihy Pavla Nováčka *Udržitelný rozvoj* (2011). Doprovodný text je koncipován tak, aby vhodně doplňoval informace uvedené na plakátech a poskytoval komplexnější informační rámec o globálních problémech a udržitelném rozvoji. Cílem doprovodného textu je zprostředkovat širší povědomí o těchto složitých tématech a usnadnit tak práci s výstavou a vedení diskuzí se žáky, které zhlédnutí výstavy jistě vyvolá. K výstavě je připraveno několik variant pracovních listů, které umožní se předkládaným tématům věnovat podrobněji. K vybraným pracovním listům jsou připravena také řešení, která mohou být dalším zdrojem informací. Řešení obsahují odkazy na webové stránky a články, které se věnují jednotlivým tématům a představují tak zdroj rozšiřujících informací. Pracovní listy a řešení naleznete ve složce a na DVD 1.

S výstavou je možné pracovat jako s celkem nebo se podrobněji věnovat jednotlivým plakátům. Pokud se k výstavě budete chtít vrátit v některé z vyučovacích hodin a nebudete mít aktuálně výstavu k dispozici, můžete využít elektronické verze plakátů a nebo powerpointové prezentace, obojí naleznete na DVD 1 nebo na webových stránkách Sluňákova (<http://www.slunakov.cz/e-dur>). Ke každému plakátu je připravena jedna prezentace, která obsahuje informace, fotky, grafy a citáty z daného plakátu. Prezentace jsou stejně jako výstava k dispozici v české i anglické verzi.

Putovní výstavu a pracovní listy je možné ve vaší škole využít podle míry zájmu, časových a také prostorových možností různým způsobem.

Jaké máte možnosti?

Zhlédnutí výstavy

Jsme si vědomi toho, že časové vytížení ve školách je veliké a budeme rádi, pokud najdete čas a umožníte žákům zhlédnutí výstavy v rámci svých hodin, případně když podpoříte diskuzi vzešlou z jejich řad. Plakáty jsou určeny k zamýšlení a diskuzi, jako vhodnou motivaci pro otevření diskuze s žáky je možno využít fotografie z plakátů.

ZŠ Hustopeče na Sluňákově

Zhlédnutí výstavy s následnou diskuzí připravenou pedagogem

K rozhovoru či diskuzi po zhlédnutí výstavy můžete směřovat také zcela záměrně a využít k tomu připravený pracovní list **Náměty k další diskuzi**. Jejich prostřednictvím bychom rádi podpořili budování takových životních postojů žáků, které směřují právě k udržitelnému životu na naší planetě. Pracovní list není určen k rozdání a vypracování žáky, ale měl by především sloužit vám jako inspirace, kterým směrem můžete vést diskuzi. Pracovní list je připraven tak, aby bylo možné si z něj vybrat jen některé části, tedy náměty k diskuzi, které se například vztahují k aktuálně probíranému tématu v běžných hodinách. Náměty k další diskuzi je možné využít pro práci s výstavou také při výuce anglického jazyka.

Pracovní list obsahuje některé otázky, které jsou navázány přímo na fotografie nebo obsah plakátů, a proto je vhodné pracovat s ním přímo během návštěvy výstavy. Lze také využít připravené elektronické verze výstavy nebo prezentace a promítnout je k otázkám ve třídě po skončení návštěvy výstavy a bezprostředně navázat diskuzí. Otázky navázané přímo na plakáty jsou označeny **(P)**.

Odpovědi na některé otázky z pracovního listu nejsou přímo uvedeny na plakátech. K zodpovězení je třeba pátrat ve svých předcházejících znalostech a zkušenostech, využít svoje životní postoje a v některých případech i hledání na internetu. Otázky, které vyžadují práci s internetem, jsou označeny **(I)**. Odpovědi na řadu otázek z pracovního listu najdete také v doprovodném textu k výstavě pro pedagogy.

Zhlédnutí výstavy s vyplňováním pracovního listu

Pro pedagogy, kteří chtějí využít návštěvu výstavy také k rozšíření znalostí žáků, jsme připravili návrh komplexního pracovního listu věnovaného všem plakátům. Odpovědi na jednotlivé otázky najdou žáci přímo na plakátech, pracovní list nevyžaduje vyhledávání informací z jiných zdrojů.

Tento typ pracovního listu přikládáme ve dvou verzích: jednodušší **Pracovní list A** a složitější a obsáhlejší **Pracovní list B**. Na obou pracovních listech je poslední otázka s otevřenou tvořivou odpovědí a je vhodným vstupem do případné navazující diskuze. Dalším možným námětem pro diskuzi je křížovka, jejíž tajenka na obou pracovních listech zní „*Mysli, jednej*“ a směřuje k zamyšlení nad citátem „*Mysli globálně, jednej lokálně.*“. K oběma verzím pracovních listů je připraveno řešení předkládající mimo správné odpovědi na otázky také rozšiřující informace a odkazy na další zdroje.

GLOBÁLNÍ PROBLÉMY I.

World population is growing at an unprecedented rate. This has led to a number of global problems that we must address if we are to have a sustainable future.

- Rapid population growth
- Increasing demand for resources
- Climate change and global warming
- Deforestation and loss of biodiversity
- Air and water pollution
- Overfishing and depletion of marine resources
- Loss of arable land due to desertification and soil erosion

Víte, že...

- The world's population is expected to reach 9.7 billion by 2050.
- The world's population is growing at a rate of 1.2% per year.
- The world's population is growing at a rate of 1.2% per year.
- The world's population is growing at a rate of 1.2% per year.

ABC

ABC is a simple and easy-to-use tool for learning the alphabet. It is designed for young children and is available in many languages.

THE POOR AND THE RICH

The contrast between the rich and the poor is a stark reality in many parts of the world. This poster explores the causes and consequences of poverty and inequality.

Did you know that...

- The world's richest 1% own more than 50% of the world's wealth.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.

Did you know that...

- The world's richest 1% own more than 50% of the world's wealth.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.

Did you know that...

- The world's richest 1% own more than 50% of the world's wealth.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.

Did you know that...

- The world's richest 1% own more than 50% of the world's wealth.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.
- The world's poorest 50% live on less than 10% of the world's income.

UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.

Udržitelný rozvoj je:

- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.

Udržitelný rozvoj je:

- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.

Udržitelný rozvoj je:

- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.

Udržitelný rozvoj je:

- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.
- Rozvoj, který splňuje současné potřeby, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací splnit své vlastní potřeby.

Využití výstavy ve výchovně nebo tvořivě zaměřených předmětech

Pokud neučíte předměty, které mají úzký vztah k tématům udržitelného rozvoje, nabízíme vám další možnosti, jak pracovat s výstavou. Některé naše náměty jsou popsány v pracovním listě **Náměty k rozvoji tvořivosti**. Podobně jako Náměty k další diskuzi není tento pracovní list určen k rozdání a vypracování žáky, ale měl by vám nabídnout možnosti, jak s výstavou jinak pracovat. Pracovní list je připraven tak, aby bylo možné si z něj vybrat jen některé části. Spíše než k získání znalostí vede k rozvoji tvořivosti – jednotlivé otázky a úkoly souvisejí s různými předměty, nabízejí náměty na hudební, výtvarnou nebo literární tvorbu. Pracovní list obsahuje také hravé úkoly rozvíjející kreativitu.

Podrobnější práce s vybranými plakáty

Pro podrobnou práci s konkrétními plakáty můžete využít **Pracovní listy k jednotlivým plakátům**, které jsou připraveny pro všech 7 plakátů. Tyto pracovní listy umožňují věnovat se daným tématům detailně buď během návštěvy výstavy nebo také později pomocí elektronické verze plakátů nebo prezentací. Pracovní listy k jednotlivým plakátům také mohou vhodně posloužit pro skupinovou práci, kdy se každá skupina věnuje jinému plakátu. Ke všem sedmi pracovním listům je připraveno řešení, které předkládá jak správné odpovědi na otázky, tak rozšiřující informace a odkazy na další zdroje.

Další variantou pro podrobnou práci s jednotlivými plakáty jsou **Rozšiřující pracovní listy**, které jsou připraveny ke čtyřem vybraným plakátům (Globální problémy II., Chudí a bohatí, Udržitelný rozvoj, Udržitelný rozvoj – ekonomické aspekty). Tyto čtyři pracovní listy rozpracovávají vybrané téma z plakátů a jsou zaměřeny na samostatnou práci žáků a většinou vyžadují dohledávání informací z dalších zdrojů. Protože se jednotlivé pracovní listy věnují vybraným tématům, mohou být využity i nezávisle na výstavě, například s delším časovým odstupem od zhlédnutí. Ke všem rozšiřujícím pracovním listům jsou také připravena řešení.

Věříme, že výstava i pracovní listy budou přínosem a obohacením pro vaši výuku a přispějí k diskuzím se žáky a studenty. Budeme rádi, pokud nám napíšete, jak jste materiály využili a jak se vám s nimi pracovalo. Přivítáme, když přidáte ke svým komentářům i zajímavé fotografie a další náměty, které nám pomohou při tvorbě obdobných materiálů tak, aby byly pro vás přínosem a pomocí ve vaší náročné a nezastupitelné pedagogické práci.

ZŠ Hustopeče na Sluňákově

Konference EV 2012 na Sluňákově

Závěrečné slovo – Přirozené potíže s trvalou

V mém dětství máma nosila trvalou. Trvalou na vlasy. Měla jich méně a tak toužila po bohatším účesu. Vedle přičesku to byla další možnost, jak obelstít přirozenost. Dnes se kudrlinky moc nenosí, žehlí se. Trvalá je spíše přežitek. Potíže s trvalou byly ty, že ve skutečnosti trvale nikdy nevydržela. Aby přežila, musela se stále znovu „trvalit“.

Nějak podobně se to jeví i s konceptem „trvale udržitelného života“. Takto lidé pojmenovali jeden z možných přístupů společnosti k řešení ekologických problémů a krizí. Říká se, že jde o to, předat svým dětem přírodu v takovém stavu, jaký zažili jejich rodiče. Pěkná myšlenka. Ale co lze vlastně uchovat v přírodě ve stavu, jaký prožili rodiče, když vše živé kolem nich stárne spolu s nimi, a třeba u jepic dokonce neskonale rychleji. Jepičí život je pro pozorné diváky divadelním kusem, jehož příběh říká, že vše jedinečné živé se rodí k umírání a je stabilně neudržitelné. A smrt je vlastně na naší jediné Zemi tím, co umožňuje přirozenosti neustále přirůstat. Toto přirůstání má stále nové podoby, doslova. Děje se vždy v jiných situacích. Trvalení se všeho živého je založeno na tom, že vše, co je v tomto živém celku částečné, osobité, jedinečné... umírá. Aby uvolnilo místo a umožnilo tak další a další životapuzení.

Environmentalisté jsou často veřejně označováni jako ti, co nic užitečného nedělají, co jen stavějí kulturu proti přírodě a destrukují tak, neproduktivně, společnost pro jakousi „reprodukcii“ všeho živého. Když konečně vznikne v této kultuře „kontra“ koncept trvalé udržitelnosti, jako snaha o rozmyšlení alternativních scénářů směrů, kam se má ubírat společnost, je to pro mnohé opět jen známkou neskonale touhy ekologistů ulpívajících na jejich zelených „ismech“. Důkaz snahy získat moc a potom ovládnout svět a poničit svobodného ducha těch druhých (lidí samozřejmě).

A cosi na tom je. Každá snaha napravit společnost podle zelených not, kterými hraje životadárny celek, je z podstaty podezřelá. Vyhovět totiž přírodě, to by znamenalo řídit společnost tak, aby neublížovala onomu „trvalení se“ Života. Jenže Život se o sebe, kupodivu, stará sám a člověka k tomu sice přibrál, ale jeví se, že se dokáže trvalit i bez něj. Tedy bez lidí, dokonce i bez environmentalistů. Tak jako peníze by nevznikly, kdyby je člověk nevymyslel a nenatiskl, tak by lidé nevznikli, pokud by se trvalost nerozvinula svou proměnlivou povahou právě tímto způsobem. Environmentalisté se potom zrodili v reakci na tento „způsob“.

Každá učebnice věnovaná problematice trvale udržitelného života by tedy měla být spíše tázáním se po tom, jak se nám Příroda právě trvalí. Snahou o to, aby člověk nepřesáhl míru její roztodivnosti a mohl ji nadále společně s ostatními živými obývat. Měla by to být učebnice o pestře se proměňujícím životě, tedy žádný přesný a konečně platný (navždy trvalý) návod jak se trvale udržovat, nýbrž neustálý zájem o opatrné a úctyplné vyhledávání toho, jak pokud možno společně s ostatními živými bytostmi trvale žít a umírat. S vědomím, že žádná učebnice trvale udržitelného života nemůže odhalit ono tajemství, které je nějak skryto „smotané“ v neuchopitelném zárodku jedinečné a neustále proměnlivé přírody.

Jednu jistotu bychom v tomto nekonečném hledání přece jen mohli mít: příroda si bez člověka vystačí. Bez člověka i s jeho technologiemi, počítači, financemi. Vždyť i ty drahocenné lidské statky, kolem kterých se zpravidla točí lidské osudy, jsou odlity, vytištěny, vyrobeny a zhotoveny z toho, co nám příroda ve své pestrosti nabízí. Proto je vhodné přemýšlet (například s touto knihou) společně o našem vztahu k celku, z jehož náruče jsme jako lidé zrozeni a do něhož se rozpadáme. My všichni s trvalou i bez ní, vyžehlení, a třeba holohlaví, takoví i makoví, všelijací.

Michal Bartoš

Sluňákov, Horka nad Moravou